

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ และได้มีการจัดตั้งหน่วยงานผิชอบงานด้านการประชาสัมพันธ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ทั้งนี้ ได้ยึดถือปรัชญาและแนวความคิดพื้นฐานการมุ่งให้บริการข่าวสาร ข้อเท็จจริง และสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เพื่อเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกจากนี้ ยังมุ่งสนับสนุนการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความสามัคคี และรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ

ต่อมาการประชาสัมพันธ์ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทและขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ต่างได้มีการจัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์ขึ้น แต่เนื่องด้วยในระยะแรกไม่ได้มีการกำหนดนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ของชาติไว้ให้ชัดเจน การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของแต่ละหน่วยงานจึงกระจัดกระจาย ไม่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน และยังขาดเอกภาพในการดำเนินงาน ไม่สามารถนำทรัพยากรด้านสื่อสารมวลชนที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้ผลเท่าที่ควร รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ หรือ กปช. ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 เพื่อดำเนินการศึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ของประเทศอย่างจริงจัง โดยมี ร.ต.ท.ชาญ มนุธรรม รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการ และวิชาชีพจากทุกวงการ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

เพื่อให้การประชาสัมพันธ์แห่งชาติเป็นไปอย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง คณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติจึงได้เสนอแนวนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2528 และกำหนดให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ถือปฏิบัติและจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ระดับกระทรวง ทบวง กรม ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และยังสามารถจัดทำ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ พ.ศ. 2529” โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2529

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ พ.ศ. 2529 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ โดยอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ในระเบียบฯ ฉบับนี้กำหนดให้คณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบ รวมทั้งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการปรับปรุง แก้ไข นโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ตลอดจนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ของรัฐด้วย

อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ จะได้มีการกำหนดนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติขึ้นมาแล้วก็ตาม แต่ยังคงพบว่าในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐยังไม่ได้มีการนำนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติที่กำหนดขึ้นไปสู่การปฏิบัติ อันเนื่องมาจากอุปสรรคด้านบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติในการติดตามและกำกับกำกับการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานของฝ่ายเลขานุการที่ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน

สำหรับกรมประชาสัมพันธ์เป็นองค์กรในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 มีหน้าที่รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ตลอดจนการเป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นร่วมกัน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงความคิดเห็นของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ต่อการจัดตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ โดยมุ่งศึกษาเฉพาะข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ระดับ 1-8 เท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางต่อคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ เฉพาะที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ระดับ 1-8 ตามลักษณะส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ในมิติด้านบทบาท อำนาจหน้าที่ และด้านการบริหารงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยจะทำการศึกษาเฉพาะข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ระดับ 1-8 จำนวน 216 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางระดับ 1-8 จำนวนทั้งหมด 472 คน โดยสอบถามความคิดเห็นหรือความรู้สึกเกี่ยวกับคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ เกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ และการบริหารงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดศัพท์ที่มีขอบเขตและความหมายไว้ดังนี้

“ความคิดเห็นของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์” หมายถึง สภาพของจิตใจที่เกี่ยวกับความคิดหรือความรู้สึกของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ระดับ 1-8 ที่มีต่อคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติในสองด้าน คือ ด้านบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ และด้านการบริหารงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ

“เพศ” หมายถึง เพศของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ระดับ 1-8 โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง

“สถานภาพสมรส” หมายถึง สถานะการครองคู่ของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ระดับ 1-8 โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. โสด
2. สถานภาพสมรส (รวมถึงหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือคู่สมรสเสียชีวิตแล้ว)

“อายุ” หมายถึง ระยะเวลาที่ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ดำรงชีวิตอยู่ นับตามปฏิทินจนถึงวันตอบแบบสอบถาม

“ประสบการณ์ในการทำงาน” หมายถึง ระยะเวลาที่ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติงานนับตามปฏิทินจนถึงวันตอบแบบสอบถาม

“ประเภทของงาน” หมายถึง ประเภทของงานข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งแบ่งโดยใช้หลักเกณฑ์การบริหารตามกลุ่มงานขององค์กร โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มงานปฏิบัติการ คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สำนักข่าว สำนักพัฒนานโยบายการประชาสัมพันธ์ ศูนย์สารสนเทศการประชาสัมพันธ์ สำนักส่งเสริมและพัฒนางานเทคนิค
2. กลุ่มงานวิชาการ คือ ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานในสำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ
3. กลุ่มงานสนับสนุน คือ ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเลขานุการกรม กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองกฎหมายและระเบียบ

“ระดับเงินเดือน” หมายถึง ค่าจ้างที่ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ได้รับเพื่อตอบแทนการทำงานเป็นรายเดือน ไม่รวมเงินได้อื่นๆ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าบ้าน และเงินช่วยเหลือ

“วุฒิการศึกษา” หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ที่แต่ละคนได้รับจากสถาบันการศึกษา